

Initiatiefvoorstel

Waterpret in alle seizoenen

Aan: de leden van de gemeenteraad van Groningen en het college van Burgemeester en Wethouders

Versie 2 Op basis van bespreking in Meningsvormende vergadering 10-5-2023

Betreft: initiatiefvoorstel inzake:

- Schaatsen in de openbare ruimte
- Zwemmen in de openbare ruimte

INLEIDING

Bewegen is belangrijk en gezond. Wij willen dat inwoners met zo min mogelijk drempels kunnen bewegen in de openbare ruimte. De gemeente investeert de laatste jaren goed in [bewegen in de openbare ruimte](#). Van twee vormen van bewegen is elke keer weer duidelijk dat de vraag veel groter is dan de huidige beschikbare ruimte: zwemmen en schaatsen. Het stadsstrand en water daarbij zijn vaak goed vol in de zomer, en in de winter is het direct druk op het ijs wanneer schaatsen mogelijk is. Dit geeft aan dat er een grote vraag is naar deze vormen van sporten in de buitenlucht. Bovendien [groeit de stad flink](#), waardoor er ook meer mensen zijn die behoefte hebben aan deze vormen van bewegen.

Door klimaatverandering worden de Nederlandse zomers droger en heter, [en de winters milder](#). De drogere hetere zomers brengen een steeds grotere behoefte aan verkoeling en zwemwater met zich mee. Tegelijkertijd zijn bestaande zwemwaterplekken zoals het Zilvermeer en de Hoornse Plas vaak al vroeg in het zomerseizoen geteisterd door blauwalg en/of zwemmersjeuk. Doordat de winters milder zijn, vriezen sloten en plassen steeds minder snel dicht en ook ondergelopen weilanden van de ijsverenigingen zijn minder vaak schaatsbaar. Kortom, terwijl de behoefte groeit, neemt het aanbod af.

De gemeente heeft verschillende rollen. Als beheerder van de openbare ruimte kan de gemeente ruimte beschikbaar en geschikt maken voor deze activiteiten. Bovendien [stimuleert de gemeente via Sport050](#) bewegen in de openbare ruimte. Tot slot kan de gemeente optreden als verbinder van verschillende partijen: bijvoorbeeld in het geval van zwemmen met sportaanbieders die cursussen en trainingen in open water zwemmen aanbieden, de waterschappen (waterkwaliteit), provincie (autoriteit zwemwater), economische activiteiten in de buurt (horeca ondernemers), en in het geval van schaatsen met de verschillende ijsverenigingen die Groningen rijk is.

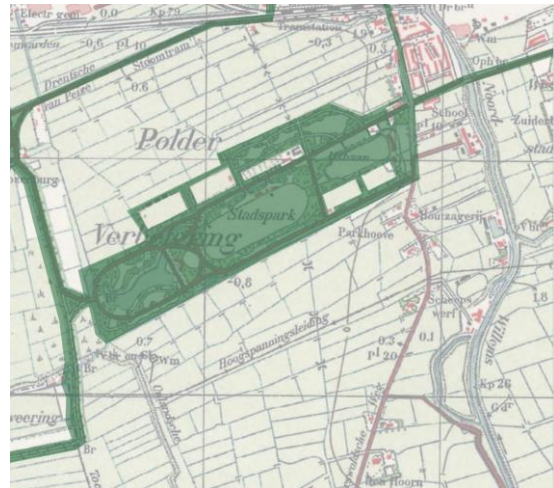
In dit initiatiefvoorstel worden de verschillende mogelijkheden om schaatsen en zwemmen in de openbare ruimte te faciliteren verder uitgewerkt.

SCHAATSEN

Schaatsen in de openbare ruimte nu

In de gemeente Groningen hebben we op dit moment [tien natuurijsbanen](#) verdeeld over de gemeente. Hoewel dit een mooie ontwikkeling is, worden niet alle ijsbanen op dit moment optimaal gebruikt vanwege het feit dat er veel vorst nodig is om genoeg ijs te krijgen. Door klimaatverandering neemt de kans op een schaatsperiode af.

In [Noordlaren](#) is er echter al een baan aanwezig waar relatief snel ijs wordt opleverd als gevolg van de tomeloze inzet en expertise van de daar aanwezige ijsmeesters die laagje-voor-laagje-sproeien. Het gaat hier om een zogenaamde [nevel- of sproei-ijsbaan](#) met een asfalt ondergrond. In de zomer kan deze baan gebruikt worden om te skeeleren, en 's winters wordt deze omgetoverd tot ijsbaan. Deze ijsbaan blijkt erg populair te zijn en is dan ook een voorbeeld voor de gemeente. We zien dan ook graag meer van dit soort banen in onze gemeente.

Afbeelding 1: Stadspark.
Bron: Visie Stadspark Park voor de Stad.

Het belang van lagen-structuur-ijs

Een verbeterde manier om nog sneller natuurijs te kunnen maken, is door middel van een [volledig gemechaniseerde nevel- of sproei-installatie](#). Het ijs bouwt zich daardoor gedurende de vorstnacht snel op - je zou het laagjes kunnen noemen - en het proces kenmerkt zich door een groot rendement. Op deze manier kunnen mensen snel schaatsen zodra het een korte tijd vriest, soms zelfs al na één nacht vorst. Omdat er snel laagje voor laagje water wordt aangebracht, is het ijs ook nog eens sterker. De structuur van het ijs dat zo ontstaat is heel hecht en solide; je ziet geen scheurtjes, gaatjes of inzakkers. De ijsvloer is spiegelglad en uitnodigend voor de schaatsers. Dit is belangrijk voor de schaatsfans en zo houden we de oer-Nederlandse traditie van buiten schaatsen in stand.

Een tweede voordeel is dat je bij elke volgende nacht vorst de ijsvloer verder laat aangroeien met een volgende opgesproeiide "lagen-structuur-ijs" - onderhoud van de baan (vegen, gaten en scheuren repareren) gaat dan als vanzelf en vergt minder inzet van vrijwilligers. Elke nieuwe ochtend heb je weer een nieuwe strakke ijsvloer.

Schaatsen op de Drafbaan

Hoe mooi zou het zijn als het Stadspark weer een ijsbaan zou krijgen, net als in de vorige eeuw waar toen zelfs WK en NK wedstrijden werden gehouden? De grote ruimte en de al bestaande baanstructuur lenen zich daar goed voor. De drafbaan heeft

nu al een gladde asfaltlaag en hier komt op termijn ook nog een toplaag overheen. Bij het selecteren van de toplaag kan er rekening gehouden worden met gebruik als ijs- en skeelerbaan.

Afbeelding 2: Het Stadspark NK schaatsen op 10 januari 1976. Op de foto Hans van Helden, Piet Kleine en Leen Pfrommer. Bron: <http://fotos.serc.nl/groningen/groningen/groningen-24625/>

Ingenieuze nevel- of sproeitechnologie

Essentieel voor het tot stand laten komen van natuurijis op de Drafbaan is de ingenieuze nevel- of sproeitechnologie. Gedacht moet worden aan een systeem dat volledig gemechaniseerd en geautomatiseerd is. Uit contact met de Winterswijkse IJsvereniging (waar al een soortgelijk systeem is ontwikkeld) is gebleken dat isolatie onder de asfaltlaag (schuimbeton) en opstaande randjes aan de zijkant niet nodig zijn, mits je de ijsvloer zich in hele dunne lagen laat opbouwen (opsproeien). Daardoor leent deze techniek zich ook voor de drafbaan. Dat er geen opstaande randjes nodig zijn maakt de techniek geschikt voor de drafbaan, die in de zomer immers ook gebruikt moet kunnen worden als evenementenlocatie. De software om een geavanceerd sproeisysteem aan te sturen (draadloos) is er al wel, de hardware echter nog niet. Wel goed om te realiseren: er wordt in het geval van de Drafbaan nieuwe technologie ontwikkeld. Daar kleven ook risico's aan er zal een experimentele fase nodig zijn om kinderziektes te overkomen. Durf en ambitie zijn nodig. De Drafbaan is 1100 meter lang en 16 meter breed, wat bijna drie keer langer is dan de standaard buiten ijsbanen van 400 meter en ruim anderhalf keer zo breed. Een standaard buitenijsbaan omvat grofweg 4.000 m². Bij de Drafbaan zal het gaan om grofweg 17.600 m².

Afbeelding 3: Affiche van Wereldkampioenschap schaatsen allround 1905. Bron YVG (publiek domein).

Na een nacht vorst kunnen veel inwoners van de stad Groningen hun schaatsen onderbinden en tegelijk genieten van een grote, riante natuurijsbaan in de sfeervolle ambiance van het Stadspark. Dit maakt het een ideale plek voor jong en oud, beginners en ervaren rotsen, recreanten en (semi-)profs. Mogelijk kan er zelfs een KNSB-marathon wedstrijd worden gehouden waarbij er rond de baan ruimte is voor toeschouwers. Voor de wedstrijd-marathonrijders (A- en B-licentie rijders) zal de veel langere ronde van 1100 meter erg aantrekkelijk en geliefd worden. Het Stadspark is na de afronding van de verbouwing van het station slechts 10 minuten lopen vanaf het centraal station Groningen en dus goed bereikbaar voor zowel inwoners als bezoekers van buiten de stad.

Vanuit de ijsverenigingen, Stayer en Tjas, is er enthousiasme getoond voor dit initiatiefvoorstel. Ook de KNSB onderzoekt momenteel hoe de schaatssport de volkssport nummer één in de winter kan blijven, ondanks de mildere winters.

Met dit initiatiefvoorstel vragen wij aan de raad en het college om onderzoek te faciliteren naar de mogelijkheid om van de Drafbaan in het stadspark een skeeler/ijsbaan te maken. Uiteraard staan wij ook open voor de verkenning van andere mogelijke schaatslocaties in de gemeente, zoals Bernouilliplein-achtige plekken, bijvoorkeur in de noordelijke wijken.

ZWEMMEN

Zwemmen in de openbare ruimte nu

De Hoorse Plas, Paterswoldsemeer, Stadsstrand, Zilvermeer en Ruskeveenseplas zijn de huidige officiële zwemplekken. Daarnaast wordt er ook gezwommen op andere plekken die geen officiële zwemlocaties zijn. Op een officiële zwemlocatie wordt de waterkwaliteit gemeten en wordt er regelmatig gekeken of het zwemmen er veilig is. Op andere locaties ontbreekt zulke controle en kan zwemmen dus risicovoller zijn, en is soms zelfs verboden.

Het Zilvermeer, de Hoornse Plas en het Paterswoldsemeer worden regelmatig geteisterd door blauwalg en/of zwemmersjeuk - en dan wordt zwemmen ontraden. Daardoor wordt de druk op de andere zwemlocaties (zoals het stadsstrand) groter. GroenLinks heeft hier eerder [schriftelijke](#) en (samen met PvdA) [mondelijke vragen](#) over gesteld.

Nieuwe Zwemlocaties Toevoegen

Om een nieuwe zwemlocatie toe te voegen moet de waterkwaliteit goed en veilig zijn: geen scherpe randjes en een goede manier om weer uit het water te komen. De waterkwaliteit moet eerst twee jaar gemonitord worden, op basis van de [Zwemwaterrichtlijn](#). Dit wordt beoordeeld door de provincie. De gemeente kan het initiatief nemen door het proces te starten om een nieuwe zwemlocatie toe te voegen.

Een mogelijke toekomstige (en historische) zwemlocatie is de vijver in het Stadspark. In deze vijver werd vroeger ook gezwommen, er werden zelfs zwemlessen gegeven! Zoals al aangegeven in de [Visie Stadspark Park voor de Stad](#) wordt de waterkwaliteit al gemonitord en wordt al gehint naar een toekomstige zwemlocatie. Wij willen dat het proces om hier een zwemlocatie van te maken zo snel mogelijk officieel gestart wordt en dat er gekeken wordt of vooruitlopend op de officiële aanwijzing (dat duurt immers een tijdje) al een pilot gemaakt kan worden. Zo is het ook [begonnen](#) met het Stadsstrand.

Afbeelding 4: Zwemwedstrijd in het Stadspark. Bron: Groninger Archieven.

Afbeelding 5: Dudok aan het Diep. Ontwerp Marseille Buiten en IRIS Architecten.

Een andere locatie die uitnodigt tot zwemmen is

het toekomstige [Dudok aan het Diep](#). Het ontwerp brengt inwoners al dichterbij het water, en zeker op een warme dag zal hier verkoeling gezocht worden. Op deze locatie wordt de waterkwaliteit nog niet regelmatig gemonitord. Er zijn meerdere manieren waarop de waterkwaliteit in de diepenring kan verminderen, door het nutriëntenrijke water van bovenstrooms, door afvalwaterzuivering bovenstrooms en, zoals ook genoemd in de beantwoording van de eerder genoemde

schriftelijke vragen over zwemwater, er zitten riooloverstorten, waar als het hard regent rioolwater uit stroomt. Het spreekt voor zich dat als de riooloverstorten net in werking zijn geweest, het geen goede plek is om te zwemmen. Door de Kaderrichtlijn Water en het beleid dat daar navolging aan geeft moet de waterkwaliteit de komende jaren flink verbeteren, met 2027 als richtdatum. Wanneer de komende jaren de waterkwaliteit verbetert vanwege de genomen maatregelen, kan er op termijn ook bij de Diepenring een zwemlocatie worden ontwikkeld.

Naast de waterkwaliteit is het ook belangrijk dat het water veilig is: dat je kunt zwemmen zonder met je voeten fietswrakken te raken, en rondvaartboten niet vlak langs de zwemmers gaan (wellicht dat een rood/witte scheidingslijn gebruikt kan worden). Bovendien is het belangrijk dat de hulpdiensten bij het water kunnen komen, en dat er een veilige plek is om het water in en uit te gaan. Dit zou in de praktische uitwerking van het ontwerp van Dudok aan het Diep meegenomen moeten worden.

Kortom, wij stellen met dit initiatiefvoorstel aan de raad en het college voor om op meer plekken zwemmen in buitenwater mogelijk te maken, in ieder geval in de vijver van het Stadspark en bij Dudok, en het proces om hiervoor een officiële locatie te maken, te versnellen. Uiteraard staan wij ook open voor de verkenning van andere

mogelijke zwemwaterlocaties in de gemeente, zoals bijvoorbeeld bij het voorterrein van de Suikerzijde (waar nu in de praktijk ook al gezwommen wordt). Wanneer een zwemwaterlocatie daar haalbaar lijkt, willen wij ook graag dat daar begonnen wordt met waterkwaliteitsmetingen, in het proces naar een nieuwe zwemwaterlocatie.

Naast een verkenning van de waterkwaliteit en -veiligheid voor de Springervijver, eventuele andere locaties en op termijn Dudok aan het Diep zien wij ook waarde in het initiëren van een communicatiecampagne gericht op veilig zwemmen in buitenwater, bijvoorbeeld samen met de GGD.

DICTUM

De Gemeenteraad van Groningen verzoekt het College:

Met betrekking tot schaatsen:

- Onderzoek te faciliteren naar of een ijsbaan op de Drafbaan in het Stadspark gerealiseerd kan worden, waarin in ieder geval de volgende aspecten worden onderzocht:
 - Een Toplaag asfalt die gebruikt kan worden voor het skeeler/schaatsplan;
 - De mogelijkheid tot het ontwikkelen van een nevel- of sproeisysteem in samenwerking met verschillende partners, kennisinstellingen, ijsverenigingen en bedrijfsleven;
 - Financiële haalbaarheid en tijdsbestek;
- Te onderzoeken of er ook andere locaties zijn in de gemeente die zich relatief eenvoudig lenen voor een natuurijsbaan, zoals Bernouilliplein-achtige plekken in de noordelijke wijken;

Met betrekking tot zwemmen:

- Een officiële aanvraag te doen voor zwemwaterlocatie Stadspark zodra dit mogelijk is, in de tussentijd te onderzoeken of het al als (pilot) zwemlocatie gebruikt kan worden, waarbij oog is voor de ecologie in en rond de vijver;
 - Voor Dudok aan het Diep te onderzoeken of dit op termijn kan worden aangewezen als zwemwaterlocatie en hier te zijner tijd de vervolgstappen voor te ondernemen;
 - Te onderzoeken of er ook andere locaties in de gemeente zijn die zich relatief eenvoudig lenen voor het creëren van een zwemwaterlocatie, en zo ja, hier waterkwaliteitsonderzoek te starten;
 - Een communicatiecampagne op te zetten met betrekking tot veilig zwemmen in buitenwater
- De Raad voor het zwemseizoen en schaatsseizoen hierover te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

Peter Swart &
Ceciel Nieuwenhout
GROENLINKS

Jalt de Haan
CDA

Jim Lo-A-Njoe
D66

Irene Huitema
PvdA